

TIPS VOOR HET CORRIGEREN VAN JONGEREN IN DE STRAATCULTUUR.

Wat is 'straatcultuur'?

In onze samenleving botst in het onderwijs, bij de politie, in zwembaden, op straat en bijvoorbeeld in het openbaar vervoer de norm van de 'burgerlijke' cultuur met die van de 'straatcultuur'. Hoe zijn 'de' jongeren in de straatcultuur? Gezagsdragers zeggen:

- *Als je ze wil corrigeren staan ze meteen op scherp.*
- *Ze zullen nooit toegeven dat ze iets gedaan hebben.*
- *Ze praten op een hondsbrutale, denigrerende toon tegen je.*
- *Je voelt hun minachting, zeker als je vrouw bent.*
- *Ze gebruiken gemakkelijk geweld.*
- *Ze pakken je precies op je zwakste punt.*
- *Ze zeggen meteen dat je discrimineert.*
- *Als je ze aanraakt reageren ze alsof je ze in elkaar slaat.*

De straatcultuur is etnisch gemixt hoewel veel burgers denken dat de straatcultuur allochtoon is. Allochtone jongeren komen wel procentueel vaker in de straatcultuur terecht. Bovendien is hun gedrag, vooral dat van Marokkaanse jongens expressiever en feller dan dat van autochtoon-Nederlandse jongens in de straatcultuur. De burgerlijke cultuur heeft met hen de meeste moeite.

Het corrigeren van jongeren in de straatcultuur.

Een van de moeilijkste opgaven voor docenten, politiemensen, toezichthouders, e.a. is het corrigeren van jongeren in de straatcultuur. Ze reageren anders dan de 'burgerlijke' cultuur (u en ik, lezers van dit soort artikelen) verwacht.

Wat verwacht u als u jongeren corrigeert? Hoe 'beschaafder' u bent opgevoed, des te meer verwacht u een 'sorry', een excuus en u verwacht misschien dat ze zeggen dat u gelijk hebt: de reactie uit de linker kolom.

Stel dat een groepje jongens overduidelijk al een tijd veel te veel lawaai maakt. U zegt: "*Jongens, het is nu wel mooi geweest, kunnen jullie daar nu eindelijk eens mee ophouden?*"

Wat u verwacht: de burgerlijke cultuur.

Voorbeeld: "*Sorry, u hebt gelijk, we gaan wel ergens anders heen*".

1. U verwacht: "*Sorry*".
2. Dat ze toegeven. (*u hebt gelijk*)
3. Een lichte onderdanigheid, een beetje berouw. Dat maakt dat het 'echt' klinkt.
4. U verwacht ook dat ze begrip tonen voor het feit dat u er last van had (*we snappen het wel*).
5. Een verbetering van het gedrag (ze gaan weg).
6. En u verwacht eigenlijk dat ze beterschap beloven (*we zullen het niet meer doen*).

Kortom: U verwacht een verontschuldiging

Wat u krijgt: de straatcultuur.

Voorbeeld: "*Sodemieter op, ga een ander zitten te vervelen, we doen helemaal niks. Je zit alleen maar op ons te letten. Heb je wat tegen ons?*"

1. Géén sorry.
2. U krijgt vaak een ontkenning (*we doen niks*).
3. Ze schuiven de schuld af. Macho-emotionaliteit. U bent de zeikerd, zij niet. U discrimineert.
4. Soms dreigen. (*We weten waar je woont. Raak me niet aan*).
5. Demonstratief uitdagend juist níét vertrekken. Soms daarna tóch scheldend, (de eer reddend) weggaan.
6. Geen woord over beterschap.

Kortom: U krijgt verontwaardiging

Bij veel leraren, politiemensen, conducteurs en gewone burgers wordt door dit straatcultuurgedrag 'het bloed onder hun nagels' vandaan gehaald.

De diefstal op video opgenomen...

Laten we ervan uit gaan dat u duidelijk een diefstal of een vernieling hebt gezien. U roept de dader ter verantwoording. Hij ontkent dat hij het gedaan heeft: *"Hoe kom je erbij? Dat heb ik niet gedaan man, dat waren een paar andere jongens; jullie geven altijd meteen mij / ons de schuld"*.

Dan confronteert u hem met een video-opname van het gebeurde. *"Dat ben ik niet; die video hebben jullie getruuct. Waarom doen jullie dat? Jullie hebben altijd wat tegen mij.... Bemoei je met jezelf man. Pas maar op, ik weet waar je woont"*.

Wat hebben jongeren uit de straatcultuur nodig? Hoe zijn ze te bereiken?

Straatcultuur is oppositiecultuur. Ze zijn juist tégen gezag. Ze stralen uit dat ze juist helemaal niet door u bereikt willen worden. Door een onverschillige, ongenaakbare houding.

De meeste jongeren in de straatcultuur komen uit gezinnen met veel sociale en financiële problemen (deze bewering svp niet omkeren). Die jongeren ervaren vaak een tekort aan 'respect' en een tekort aan structuur. Zij voelen zich uitgekotst en vernederd door de maatschappij, vooral een deel van de allochtone jongeren. Ze hebben daardoor een kort lontje en staan steeds 'op scherp'. In hun groep voelen ze steun. Op straat laten ze zien dat ze iemand zijn.

- Zij hebben – meer dan anderen – behoefte aan respect, aan iemand die vertrouwen in hen heeft, die in hen gelooft. Zij zijn ontvankelijker (soms in het begin juist meer wantrouwend) voor uw aandacht, uw contactleggen, uw complimenten, voor het feit dat u niet vooringenomen bent, hen positief benadert. Als ze in hun vriendengroep zijn, kunnen ze dat niet laten merken, individueel wel. Voor deze jongeren geldt ook dat zij eerder op scherp staan als ze gebrek aan respect proeven.
- Zij hebben – meer dan anderen – behoefte aan structuur, aan grenzen, aan duidelijkheid, aan regels, aan een dagindeling die regelmaat brengt, etc. Ze kunnen onduidelijkheid en structuurloosheid moeilijker verdragen.

Het gaat dus om allebei: om vriendelijk contact leggen EN duidelijk zijn; om respect EN regels stellen; om warmte EN autoriteit. Bij Marokkaanse jongens in de straatcultuur is de noodzaak van respectvol zijn EN grenzen stellen het sterkst. Zij lijken het scherpst te reageren op het ontbreken ervan en zij zijn ook het meest ontvankelijk voor respectvol gedrag.

Jongeren uit de straatcultuur accepteren een correctie pas als er een 'band' is. Geen correctie zonder binding!

Een wapengevaarlijke jongen op het schoolplein.

Een pedagogisch conciërge van een vmbo-school ziet een niet-leerling op het schoolplein rondlopen. Die jongen woont in de buurt. De conciërge weet van de politie dat deze jongen wapengevaarlijk is. Hij loopt op hem af en geeft een hand. *"Goeiemorgen, kan ik je helpen, zoek je iemand? ..... Je weet misschien dat hier alleen leerlingen komen die op deze school zitten, dat snap je wel. Anders hebben we geen overzicht meer.... Jij komt hier niet om kattenkwaad uit te halen, het gaat niet om jou... maar vroeger hebben we een keer meegemaakt dat.. en ik moet me daar ook aan houden.."*. De jongen verlaat het schoolplein. Dit had bij een andere aanpak, de aanpak die bij veel mensen uit de burgerlijke cultuur als eerste opkomt, (*Wat doe jij hier..? Weet je niet dat..?*) heel anders kunnen aflopen.

Deze conciërge is niet gek. Hij laat weinig passeren. Hij heeft wekelijks contact met de politie.

Effectief corrigeren van jongeren in de straatcultuur. Twee mogelijkheden.

Bij jongeren in de straatcultuur hebt u, om professioneel te zijn, vaker de onderstaande twee stijlen nodig:

- Een duidelijker 'karate-aanpak'. U moet in de straatcultuur soms méér (fysieke of psychische overtuigings) kracht gebruiken: de hardere, confronterender karate-aanpak.
- Een meer eervolle-uitweg-biedende 'judo-aanpak'. Om uw doel te bereiken moet u in de straatcultuur soms, meer dan bij andere jongeren, rekening houden met het eergevoel.

Beide stijlen zijn af en toe nodig. U moet zich dus - om effectief te zijn - béide stijlen eigen maken. Ze hebben uiteraard verschillende effecten.

Het verdwenen proefwerk.

Een docent laat even een leerlinge alleen op zijn kamer. Als hij terugkomt ziet hij onmiddellijk dat één setje met de antwoordbladen van een proefwerk verdwenen is. Er lagen vier exemplaren op zijn bureau, nu nog maar drie. Hij weet dat ze zal ontkennen als hij vraagt of ze het weggepakt heeft. Hij weet ook wat voor een ellende het met zich mee brengt als hij zou vragen haar tas open te maken. (Daar hebt u het recht niet toe, vertrouwt u me niet, etc).

Hij zegt: "*Ach, Ilknur, ik heb je net die proefwerkblaadjes gegeven, ik denk dat je die per ongeluk in je tas hebt gestopt.*" Zij kijkt de docent aan en in één langzame beweging pakt ze de antwoordbladen uit haar tas.

De docent gebruikt schijnbaar geen macht maar de leerlinge weet wat hij weet. Bij deze aanpak kan zij zonder gezichtsverlies inbinden.

De karate-aanpak.

U hebt soms een hardere, duidelijker confronterender stijl nodig dan bij andere jongeren. U hebt het makkelijk als u de volgende eigenschappen hebt:

- U straalt beslistheid en (overtuigings)kracht uit.
- U hoeft niet aardig gevonden te worden.
- Ze kunnen aan u zien dat er bij u een GRENS is. *Je kan een lolletje met me maken, maar ze moeten niet te ver gaan. Ik pik niet alles. Dat laat ik niet passeren. Ik laat niet met me sollen.*
- U bent snel op stoom. U hebt weinig oplaadtijd nodig om in te grijpen.
- Non-verbaal ondersteunt u uw woorden. Als u corrigeert staat u stevig op de grond, uw ogen staan fel, uw vinger priemt, uw stem is scherp.
- U voelt na uw ingrijpen niet de behoefte om dat goed te praten (*sorry jongens, ik moest wel*).

De judo-aanpak.

De judo manier van reageren is niet ons natuurlijke gedrag. Onze natuurlijke manier om te corrigeren is meestal: geïrriteerd iets verzoeken of kribbig verwijten. (*Jongens, ga nu eindelijk eens weg. Nu ben ik het zat, wegwezen jullie*) In vechtermen is dit (een zwakke vorm van) de karate stijl. Dat werkt in de straatcultuur vaak averechts. **Jongens uit de straatcultuur kunnen véél beter schelden, treiteren, vechten, zuigen en dreigen dan u.** U verliest het als u op deze 'gewone burgerlijke' manier gaat corrigeren. Om professioneel te zijn moet u ook de judo-aanpak beheersen.

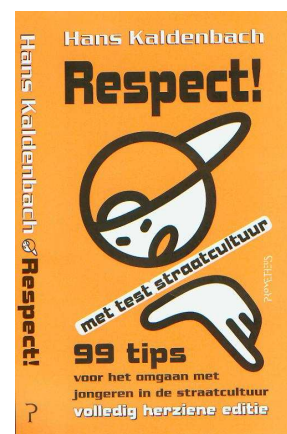
Reageren op een winkeldiefstal.

Een winkelier: "*Soms sputtert een winkeldief tegen... maar er zijn manieren genoeg om een graaiende klant tegen te houden. Het ligt eraan hoe je ze benadert. Ik zeg altijd: joh loop even mee naar achteren. Als de dief vraagt waarom, antwoord ik dat er iets in de tas zit dat niet is afgerekend. Dat gaat altijd goed. Je moet ze gewoon niet in de nek springen. Daar worden ze agressief van*".

Het gedrag wordt niet geaccepteerd en de persoon wordt niet afgebrand: de judo-aanpak.

Bij de judo-aanpak maakt u gebruik van hun eigenschappen: het eergevoel, de behoefte aan een persoonlijke band.

- U maakt geen verwijten over het gedrag, ook niet als daar alle reden voor is. Een verwijtende houding heeft immers ongewenste effecten: *zodra ze afstand voelen is het oorlog.*
- U legt positief, 'respectvol', contact terwijl de ander afwijzing en tegenstand verwacht. Bovengenoemde conciërge begint met het geven van een hand. Ook bij de politie werkt dat vaker dan verwacht, erg goed.
- Uw gedrag moet voortkomen uit kracht, niet uit slapté. U hebt de regie. De jongere moet voelen dat u een stok achter de deur hebt voor het geval dat deze vriendelijke aanpak niet werkt. U kunt dat uitstralen als u weet dat uw organisatie u steunt.
- U legt uit waarom een bepaalde regel er is, ook al beseft u dat die jongen dat zelf wel bedenken kan.
- Bij de judo-aanpak hoeft de jongen geen gezichtsverlies te lijden. U biedt een eervolle uitweg.
- Als het kan brengt u de jongen in de positie van helper: "*Kan jij me helpen om...*"

U gaat niet mee in een woordenstrijd. U gaat ook niet mee in 'zijpadgesprekken'.

- Na afloop gaat u met wederzijds 'respect' uit elkaar. U gaat niet natrappen, bijv: *"zie je nou wel dat je dat beter meteen had kunnen doen"*. Veel mensen willen vaak zo alsnog hun gelijk halen. Niet doen. Dat tast alsnog de eer aan.

Jonge onzekere leraren, agenten en toezichthouders vinden de bovengenoemde 'schijnbaar amicale' judo aanpak moeilijk. Ze gaan vaker de strijd aan. Ze willen winnen, dat is hún eer! In de straatcultuur zullen ze vaak verliezen.

Politie Den Haag.

Er zijn computers gestolen. De politie kan ze niet vinden maar heeft een sterk vermoeden wie ze gestolen heeft. De politie benadert een broer van een verdachte: *"Wij kunnen die computers niet vinden, kan jij ons helpen die te vinden"*? Broer en vader begrijpen dat de politie op het goede spoor zit. Ze kiezen eieren voor hun geld: de broer vindt de computers toevallig.

U mist waarschijnlijk de bestraffing. De politie ook. Dit was deze keer het maximaal haalbare.

Vier aandachtspunten, waarvan de laatste het belangrijkste is, tot slot:

- Dit artikel gaat niet over begrip, niet over goedvinden. Wie professioneel wil zijn zal echter het gedrag van jongeren moeten begrijpen. Pas daarna ontstaat de mogelijkheid om er effectiever mee om te gaan.
- Kort over dreigen. *"Ik weet waar je woont. Ik ga je steken. Ik maak je dood"*. Dreigen is in de straatcultuur gebruikelijker al op een laag niveau van de escalatiespiraal. Het is belangrijk dat goed in te schatten. U kunt waarschijnlijk wel goed de betekenis inschatten van *"Val dood. Krijg de tyfus. Je kan doodvallen. Man sterf!"*. Zie par. 21 in het boek.
- Jongeren uit de straatcultuur zouden het gedrag van de burgerlijke cultuur moeten leren. Als ze het niet doen zullen ze worden buitengesloten. In onderstaand boek staat wat u kunt doen als jongeren niet zo zijn.
- U kunt de wind niet veranderen maar hoe de zeilen staan bepaalt u zelf.

Casus: de gestolen walkman.

Op een ROC is een walkman is gestolen uit de kantine. Op de video zijn de twee daders (jongens) op de rug te zien. Docenten zijn voor 90% (dus niet 100%, dan was het makkelijk!) zeker van de identiteit van de daders.

De conciërge roept de jongens een voor een bij zich. *"Er is een walkman verdwenen uit de kantine. Kijk, je weet dat er video opnamen zijn gemaakt; we kunnen nou wel de video afkijken en naar de politie gaan maar we kunnen het ook anders oplossen. Misschien kunnen jullie erachter komen wie het gedaan heeft. Dan komt een van jullie maandag die walkman terugbrengen"*.

Een van de jongens komt maandag de walkman terugbrengen met: *"Hij lijkt op die van mijn vriend, ik dacht dat die het was; die mag ik altijd lenen"*. En hij vroeg ook: *"Gaat u het de directie vertellen" (nee) en "Van wie was die walkman eigenlijk"?* (doet er niet toe.)

De conciërge: *"Joh, ik heb er respect voor dat je hem hebt teruggebracht"*.

De jongen leidt geen gezichtsverlies. Hij voelt ook de stok achter de deur: de video. De jongen hoeft niet expliciet te bekennen anders was het terugkrijgen van de walkman mislukt.

De conciërge had na afloop kunnen zeggen: *"En laat het niet weer gebeuren, want dan ga je voor de bijl"*.

En de jongen dan meteen wegsturen en niet op een reactie wachten.

Hans Kaldenbach.

Hans Kaldenbach geeft trainingen in het onderwijs vanuit de Archimedes Lerarenopleiding, Hogeschool Utrecht. Hij verzorgt ook trainingen bij o.a. de politie, kindbescherming en in het bedrijfsleven vanuit ACTA-Kaldenbach. 030-695 83 59, Mail: kaldenbach@telfort.nl. www.hanskaldenbach.nl.

Alle bovengenoemde voorbeelden komen uit:

Hans Kaldenbach: *"Respect!, 99 tips voor het omgaan met jongeren in de straatcultuur"*

Uitgeverij Prometheus, Amsterdam, herziene editie, 2009. Prijs € 9,95. ISBN 90 446 070 62.

Zie ook: H. Kaldenbach: *Hangjongeren, 99 tips voor buurtbewoners en voorbijgangers*. Prometheus, 2008. € 9,95

Zie ook: H. Kaldenbach: *Doe maar gewoon. 99 tips voor het omgaan met Nederlanders*. Prometheus, 2008. € 7,95

Zie ook: H. Kaldenbach: *De A is van Amalia, die is allochtoon, een multiculti ABC.*, Prometheus, 2007. € 15

Samenvatting van:

Hans Kaldenbach. *Respect!, 99 tips voor het omgaan met jongeren in de straatcultuur*. Prometheus, Amsterdam.

pag. - 4 -